

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Chestiile militare.

Se știe, că guvernele din trecut, al lui Széll, al lui Khuen Hedervary, al lui Tisza István, au căzut toate pe chestiile militare, pe cari nu le-au putut rezolva așa, cum cerea opoziția maghiară din parlament, cu respectarea, respective introducerea limbii ungurești în armata comună, ca limbă de comandă și limbă oficială.

A venit coaliția la putere, formată din partidele, cari au răsturnat guvernele de mai nainte, și în pactul legat între Coroană și conducătorii coaliției, chestiile militare au rămas neatrinse. Ele nu au format și nu formează punct de program pentru guvernul actual, ieșit din sinul coaliției, și presădat de dl Wekerle. Cu toate acestea, s'a lucrat mereu și la rezolvarea chestiilor militare, și lucrările sunt înaintate atât de bine, încât în curând chestiile pot fi puse de nou la ordine zilei. În privința aceasta bineinformatul ziar vienez „Neue Freie Presse“ ne dă următoarele informațiuni autentice, primite din cercuri competente — ungurești:

„După cum anunțase nu de mult ministrul pentru apărarea țării din Austria, domnul Georgi, în casa de sus austriacă, chestia pregătirilor pentru crearea unei legi nouă militare a intrat în un astfel de stadiu, că la toamnă pertractările se pot începe între cele două guverne în chestia aceasta.

De prezent se fac în cele trei ministere interesate lucrările necesare cu privire la noua lege militară, și în privința aceasta s'au întâmplat deja mai multe schimbări de păreri, al căror rezultat sunt cinci diferite proiecte de lege, compuse din partea ministrului comun de războiu

și date acum spre studiere celor două ministere pentru apărarea țării.

Cel mai însemnat din aceste proiecte de lege este acela, care stabilește noua organizare a armatei, și anume, pe bazele serviciului militar de doi ani.

Nu mai puțin însemnat e al doilea proiect de lege, care stabilește procedura penală militară, și în cadrele căruia se ține cont de dorințele Ungariei, în măsura cuprinsă în programul de nouă puncte (al lui Tisza István), introducându-se la regimurile ungurești limba maghiară ca limbă de pertractare și limbă oficială la tribunalele militare de prima instanță, iar dintre senatele de apel dela a doua instanță având cel puțin unul (din cinci) a purta agendele în limba maghiară.

Celelalte trei proiecte de lege se refer la chestiile de mai mică importanță. Dar și acestea corespund dorințelor exprimate de multă vreme din partea cercurilor interesate, ca de exemplu, cu privire la regularea chestiei cu cărăușii pentru miliție.

Cu aceste cinci proiecte de lege sunt eshaustate agendele, cari la regularea chestiilor militare cad în competența parlamentelor.

O altă grupă de chestii militare e formată din acelea, a căror rezolvare depinde dela determinarea prealabilului șef al armatei, și cari vor fi regulate din partea acestuia, pe calea ordonanțelor.

E știut, că și cu privire la chestiile acestea s'au ținut consultări informative între factorii decizatori, pentru a se stabili, dacă și pe terenul acesta sunt necesare reformele, și până unde au se meargă aceste reforme? În mod principiar deci reformele aici nu sunt eschise,

mai ales, că în programul de nouă puncte se cuprind mai multe promisiuni făcute din partea monarhului pe acest teren.

Consultările informative despre cari fu vorba, nu s'au învârtit, ce e drept, în cadrele chestiilor atinse în programul de nouă puncte, și cu privire la grupa aceasta de chestii, pertractări între cele două guverne nu sunt plănuite, după ce ele depind exclusiv dela voința și determinarea monarhului și au se fie rezolvate exclusiv din partea acestuia.

Dorința e aceea, ca noua lege militară să fie prezentată în cursul anului viitor, și numai decât se fie rezolvată, împreună cu toate chestiile cari s'au în legătură cu ea. De sine înțeles, că aceasta se va putea întâmpla numai după executarea reformei electorale. Dar e cu putință, ca decidera asupra chestiilor acestora să se întâmple încă în ciclul acesta parlamentar, dacă între factorii competenți se stabilește înțelegerea, care face posibilă rezolvarea problemei. —

Va se zică, chestiile militare au fost împărțite în două categorii. Sunt de acelea, cari vin rezolvate cu cooperarea parlamentelor, și sunt de acelea, pe cari le rezolvă Maiestatea Sa singur, prin ordonanțe, ca șef suprem al armatei. Nu e greu de loc acum a găci, că între cele din urmă se află: limba de comandă în armata comună, steagurile regimentelor, emblemele, poate și imnul, etc. Acestea le va regula Maiestatea Sa, fără a cere consentimentul ori aprobarea nimănui, prin urmare nici a dietei maghiare. Și nu e greu a găci nici aceea, că Maiestatea Sa le va rezolvă fără concesii, fără favoruri naționale pe seama Maghiarilor. Cu lucrul acesta cercurile conducătoare dela noi par a fi în curat, și par a fi împăcate cu

situația, atât de bine, încât nu le face nici o supărare, dacă chestiile militare vin rezolvate chiar prin dieta actuală, cu abatere dela pactul legat între Coroană și coaliție, în care pact chestiile militare sunt lăsate la o parte. S'au mulțumit deci oamenii. Dovadă, că totuși e tare — Viena.

Reforma electorală. Cu privire la știrea dată după „Tribuna“ în numărul trecut, despre respingerea din partea Coroanei a proiectului de lege despre reforma electorală, compus și prezentat Maiestății Sale din partea ministrului de interne, contele Andrássy, primim și noi informațiuni autentice, că Maiestatea Sa într-adevăr a denegat sancționarea prealabilă a proiectului de lege ce i s'a prezentat în luna trecută, din motivul, că nu corespunde condițiilor cu a căror ținere în vedere guvernul actual s'a angajat să-l compună. Contele Andrássy va prezenta acum în curând un nou proiect de lege Maiestății Sale, în unele privințe modificat, și dacă nici acesta nu va primi încuviințarea prealabilă, contele Andrássy demisionează, și probabil va dimisiona întreg cabinetul, pentru a se forma de nou, sub presidenția domnului Kossuth Ferencz, care va împlini dorințele prealabile și va introduce votul universal și secret.

Ce cariere să recomandăm fiilor poporului nostru?

De Vasile Păltinean.

(Urmare.)

Astfel, fiindcă tot ce aveam, trebuia să cumpărăm dela străini, în sufletul poporului nostru ar fi prins rădăcini gândul și credința, că tot ce se ține de negoț și măestrie nu mai dela străin se poate cumpăra. Urmarea acestei împrejurări pentru

FOIȘOARĂ.

Numărul iubilar al „Gazetei.“

Cei-ce erau impacienți și așteptau cu mare nerăbdare să le sosească odată numărul iubilar de mult anunțat al „Gazetei Transilvaniei“, au fost rebonificați din belșug pentru așteptări lor. În loc de număr de ziar, au primit ceva la ce nu s'au gândit și nu s'au așteptat, o carte întreagă.

E frumoasă, voluminoasă și de un cuprins foarte interesant aceasta carte de 132 pagini. În ea găsește cetitorul, descrisă în mod atrăgător, o parte, cea mai frumoasă, din viața, din trecutul de șaptezeci de ani al „Gazetei Transilvaniei“, și găsește în ea o parte, poate cea mai mică, dar cea mai bună, din stima și iubirea neamului românesc, manifestată față de cel mai vechiu ziar românesc, față de „Gazeta Transilvaniei“, cu ocaziunea împlinirii anului al șaptezecilea de existență din partea ei.

În cuvinte frumoase și bine așezate își dau aci exprimare cei mai buni ai noștri de pretutindenea convingeri, că misiunea frumoasă a avut „Gazeta Transilvaniei“ în trecutul pe care l'are în urma ei, și că misiunea aceasta ea și-a împlinit-o cu conștiințiozitate și cu o rară consecvență.

Și printre cuvintele aceste de laudă și de stimă e intercalată scurta dar interesanta istorie a trecutului de șaptezeci

de ani cu care se poate mândri mama „Gazetei“. Aranjarea materialului peste tot e făcută cu multă pricepere și cu mare îngrijire. E impunătoare apoi și înălțimea, care ne înălțează în miniatură numărul prim al „Gazetei“, apărut în 12 Martie v. 1838, cu prealalta v. e., și alătura numărul din 12 Martie v. 1908, cu care s'a încheiat anul al șaptezecilea de existență a acestui ziar românesc.

Ni se mai dă apoi pe pagina ultimă a cărții și numărul 1 din anul 1887 al „Gazetei“, când foaia și-a împlinit anul 50 lea de existență, iar cuprinsul cărții însuși e împodobit cu vreo 60 de ilustrațiuni succese, și cu câteva faximile din „Foaia pentru minte, inimă și literatură“, flica de odinioară a „Gazetei“.

Găsim în carte și un marș iubilar, compus în amintirea aniversării a șaptezecilea a „Gazetei Transilvaniei“, de domnul Iacob Murășianu, profesor în Blaj și compozist bine apreciat, iar ilustrațiunile ne arată figurile cele mai mari și însemnate din trecutul nostru: pe serioșii și îngrijorații metropoliți Șaguna și Șuluțu, pe înțeleptul Simen Bărnăuțu, pe înflăcăratul cronicar al întâmplărilor dela 1848, A. Papu Ilarian, pe A. G. Treb. Laurianu, condeul de aur al comitetului național român dela 1848, pe Popasu, Bărbănuțu, Andrei, Antoniu și Alexandru Mocsonyi, baronul Pop, Dr. Ioan Rațiu, Avram Iancu, Axente Severu, etc. etc. Apoi pe Andrei Murășianu, Iacob Murășianu și pe actualul director al „Gazetei“ Dr. Aurel Murășianu, cu redacția din trecut și prezent ai „Gazetei“, cu tipografia, administrația, casa „Gazetei“ și

chiar și cu otomana, de pe care onorabilul domn Aurel Murășianu își dictă, când eră bolnav, articolele pe seama „Gazetei“, punându-le pe hârtie stimată sa soție.

Textul cărții jubilar se începe cu o călduroasă salutare, adresată cetitorilor, din partea dlui director al „Gazetei“, Dr. Aurel Murășianu. În ea se spune, cum a ajuns dl Murășianu director al „Gazetei“ înainte cu treizeci de ani, cum a făcut din „Gazeta“ foaie de zi, și cum cu ocaziunea înființării „Tribunei“ din Sibiu s'a făcut încercare serioasă de a aduce pe dl Aurel Murășianu în fruntea ei, ca director, pentru-ca să înceteze de a mai apărea „Gazeta Transilvaniei“.

Cu multă îndreptățire și mândrie o spune dl Murășianu, că în acești treizeci de ani, decând conduce „Gazeta“, credința a p'zit! pentru că într-adevăr, cu credință a apărât steagul pe care e scrisă fericirea patriei și fericirea popoarelor din patrie!

După acest frumos articol de introducere urmează date scurte și interesante din trecutul „Gazetei Transilvaniei“, apoi câteva sfaturi date tinerimei noastre și scoase din lucrările lui: T. Cipariu, Sim. Bărnăuțu, Ioan Maiorescu, Ioan Eliade Rădulescu și Iacob Murășianu. Se face în urmă istoricul „Foaiei literare“ și al „Foaiei pentru minte, inimă și literatură“, urmând materialul trimis „Gazetei“ din afară, pentru acest număr jubilar.

Se dă întâiu scrisoarea marelui bărbat de stat din regatul român, decedatul Mihail Kogălniceanu, trimisă „Gazetei“ la jubileul de 50 de ani al ei. Urmează o poezie ocațională, de V. Bumbac, profesor

în Suceava, apoi scrisoarea dlui Alexandru Mocsonyi, și lucrări scurte ori scrisori dela: T. Maiorescu, George Pop de Băsești, Silviu Pop de Ampoiu, Teke Ionescu, Teclu, Iosif Sterea Șuluțu, Dr. A. Bunea, Vasile Kogălniceanu, Nicolae Densușianu, Alimpiu Barbuloviciu și Tit Bud. Vine adresa de felicitare a sindicatului ziariștilor români din București, salutul presei dela noi, salutul deputaților naționaliști din dieta țării și al diferitelor societăți.

Se dau apoi alte date din trecutul „Gazetei“, de pe vremea absolutismului, urmând salutul tinerimei noastre.

Iarăși vin lucrări scurte de: Maria Băulescu, Traian H. Pop (de curând decedatul redactor al „Gazetei“), Pavel Rotariu, Dr. Valeriu Brăncuș, Andrei Bărbănuțu, F. Hossu Longin, Sextil Pușcariu, Dr. E. Dăianu, T. V. Păcățian, Dr. Amos Frâncu, P. Cobolțeanu, Mihail Vântu, apoi un frumos articol de Parteniu Cosma, intitulat: „Pentru ce este Românul, ca om cel mai blând și cel mai răbdător, iar ca cive al statului și ca supus al domnitorului cel mai loial?“

Se dau acum alte informațiuni și date din trecutul „Gazetei“, din anii 1852—1860, și se publică o scrisoare inedită a baronului Lad. Bas. de Pop, adresată la 1873 lui Iacob Murășianu, directorul și redactorul de atunci al „Gazetei“, urmând comunicări scurte trimise de: Sever de Barbu, Aurel St. Șuluțu, Ava, Iuliu Roșca, Elena Pop Hossu-Longin, Kővári, Ioan German, Coriolan Brediceanu, Dr. C. Pavel, I. Georgescu, S. P. Simon și I. Dariu.

Urmează istoricul „Gazetei“ în zorile

zilele noastre ar fi neîncrederea, ce poporul ar avea față de comerțianții și mesteșugarii noștri, și înclinarea spre străini, ca spre „naturalii purtători ai comerțului și industriei”. Această părere poate fi într-o bună măsură îndreptățită, cu toate, că azi nu se prea poate pune în cărușă poporului acest sentiment vag și neligitim.

Azi, după ce privilegiile au încetat, după ce nu mai sînt legi de neamul constituțiilor orașelor săsești, cari opreau pe Român să-și scoată horn la casă și să poarte pălărie, adevărata cauză a neimbrățișării acestor cariere practice de fiii poporului nostru stă în:

3. *Nepătrunderea culturii la sate.* În satele noastre nu a fost lumină îndestulătoare, și nu este nici astăzi. Săteanul nostru e încă solav, nu solav ca în trecut, dar solav al naturii, ori câtă bunătațe și silință are în sufletul lui.

Roadele științei, roadale luminii celei adevărate nu pot să se ivească, câtă vreme sămânța nu s'a sămănat, ba sămăntorul nici ogorul nu l-a făcut. Poporul nostru nu este un pământ sterp, cu atât mai puțin mărăcinos, în care zadarnic a-i sămăna sămânța cea bună, căci roade n'ai căpăta la bună vreme; dar trebuie să-l cunoști, să pleci urechea, să ascuți bătăile inimei lui, să cunoști comoara ascunsă în sufletul lui și să o ști aduce la lumină. Nu e în satele noastre lumină de ajuns!

E un adevăr deplin recunoscut, că în măsură, ce știința dobândește o sferă mai largă, devine proprietatea mai multora, în aceeași măsură cresc și întreprinderile practice, spiritele devin mai viioare, mai îndrăznețe, mai active. Sau mai pe scurt: „pe știință se razimă planul întreprinderilor industriale, sub conducerea ei devine rodnică munca lucrătorilor manuali”. (Cf. Rădulescu-Motru: Știință și Energie, p. 19).

Comparați viața și activitatea popoarelor apusene, cu cele orientale, și veți putea avea o iconă fidelă despre puterea și însemnătatea științei și a culturii.

În apus omul este în plină activitate, toate minutele unui ceas îi sunt împărțite, doar cunoașteți vorba, că timpul e ban (Zeit ist Geld). În apus aflăm o activitate febrilă și încordată pe toate terenele, dar mai ales pe al industriei și comerțului, într-o schimbare condțiilor de existență ale societății omenesci. Orientalii dorm și visează. Indianul nu se gîndește, decât la fericirea din Nirvana, iar Mohamedanii așteaptă să vină Mohamed să le deschidă paradisul, și Allah ca un bun părinte să-i împărțesească cu toate fericirile închipuirii lor bolnave. Ba chiar și poporul nostru multe din lucrurile ce nu-i succed le pune în sarcina destinului zicînd, că „așa a fost să fie”. N'ar fi fost chiar așa, dacă el ar fi putut să-și dea seamă cu toate împrejurările, între cari întreprinderea să desvîlț, căci atunci ar fi știut să delature multe pedeci, cari poate vor fi fost numai imaginare.

Nu trebuie să mergem așa de departe, ca să ne convingem de puterea și însemnătatea luminii și a științei. Între acei fi ai poporului nostru, de aici, cari locuiesc în sud și cei cari locuiesc în nord, e o mare deosebire.

Nu numai mintea naturală îl face pe Românul din jurul Sibiului să fie mai întreprinzător, mai grabnic în îmbrățișarea

erei constituționale, anii 1860—1865, și apoi lucrări de: M. Străjănu, Nic. Densușianu, N. Petra-Petrescu, Mihail Mora, Romulus Ionașcu, Dr. Cassiu Maniu, George Suciu, Dr. Benedetto de Luca, Nic. Brătianu, Stefan Iosif, Const. M. Bărcan, I. Costin și Artemis I. Murășianu.

Alte date, despre „Foia pentru minte inimă și literatură”, anii 1850—1865, iar după ele lucrări de: Ecaterina Pitiș, V. Gr. Borgovan, Cornelia St. Emilian, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Maior, Ioan Rodina, Lucrăția Căpitan, Stergeanu-Piso, Vasile C. Osvadă, Dr. G. Tripon, A. Lăpădatu, Iudita Secula n. Truța, George Simu și Ioan H. Boteanu. Se dau în urmă spicuri din „Gazeta” anilor 1866—1869, și lucrări scurte de: George Șuta, Murășianu, George Dobrin, Dionisiu Roman, N. P. Petrescu, Seceșianu, apoi iarși spicuri din „Gazeta” anilor 1870—1878, după ele o scrisoare a dlui medic colonel în retragere Dr. Ioan Popp Bichișanul, și date scoase din „Gazeta” de pe anii 1878—1908. Încheierea o fac apoi lucrările domnilor: V. Nițescu, Victor Branice și Aurel Murășianu, din Lipsca.

Iată, iubite cetitorule, care e cuprinsul numărului jubilar al „Gazetei Transilvaniei”, scos din incidentul împlinirii anului al 70-lea de existență a ei. Iar cumcă acest bogat cuprins cum e, — convinge-te singur, procurându-ți numărul jubilar și citindu-l întreg. Sigur, că nu-ți va părea rău. P.

oricărui lucru, ci mai ales lumina învățături, a științei, — precum pe cel din nordul Ardealului îl face lipsa învățături, mai încet, mai neîncrezător în puterile sale.

Iată unde află eu cauza, că în părțile noastre nordice sunt prea puțini industriași și comercianți români, ba în unele părți, cum e în Maramurăș, Românii umple punga străinului, și mai ales a Jidanilor.

Lumină satelor! Să se facă lumină, să dispară irtunerecul, dar să pătrundă lumina cea adevărată! Preotul și dascălul satelor noastre nu are o datorință mai categorică de împlinit decât răspândirea luminii, culturii prin toate mijloacele posibile. Prin aceasta să ne facem oamenii mai încrezători în puterile lor, să le arătăm comoara, ce Dumnezeu a pus-o în lume spre a noastră mîngăiere, dar după care ne poate lăsa gura apă, câtă vreme mintea noastră e stăpînită de puterea întunecului.

Doar Dumnezeu la creațiune a zis omului: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul, și-l stăpîniți pe el și stăpîniți peștii mării și păsările cerului și toate dobitoacele și tot pământul...” (Facere c. I, v. 28). L-a făcut deci pe om stăpîn peste toate, dar totuși omul e robul puterilor naturii. Da; este rob, căci Dumnezeu i-a dat omului și minte, rațiune și judecată, pe care să și-o lumineze să nu fie rob, ci stăpîn al tuturor ale pământului.

„Întru năcazuri vei mîncă dintr'însul”, (Facere cap. III, v. 17), cu osteneală și trudă să lumineze mintea, cu osteneală și năcazuri a ajuns omenirea dela curenții mici de apă, cari poartă morile, la capătarea și întrebuințarea ghețurilor mari în întreprinderile industriale. Vorba românească zice: „Ajutați și-ți va ajuta și Dumnezeu” și nu aștepta până ce-ți va pica mura în gură!

Lumină și muncă ne trebuie. Pe cea de a doua o avem, pe cea dintăiu să ni-o câștigăm. Să luminăm deci poporul nostru prin conferențe populare și prin alte mijloace ce ne stau la îndemână, să-l facem mai încrezător în sine, căci atunci singur vîzînd va îmbrățișa comerțul și industria, ca ocupațiuni mai rentabile decât lucrarea pământului, și va ști să-și împartă puterile de muncă. Când va pătrunde lumina învățături, va vedea Românul, că: „Cine are o meserie, are și o avere.” (Va urma.)

Mișcări culturale.

Adunarea desp. V. Săliște al „Asociațiunii” la Cacova.

— 22 Iulie n.

Măntuiți și smulși pe un timp oarecare din noianul preocupărilor zilnice, alergat-am, cu vreme și fără vreme, dar cu dor ferbinte de înaintare în cele bune, la adunarea despărțămîntului V. Săliște al „Asociațiunii”. Locul a fost foarte merit ales, în comuna Cacova, unde duhul cel rău din trecut împiedecă a ținerea astorfel de adunări, timp de 26 de ani.

Oamenii noi și harnici însă schimbă-t-au vremurile de lăncăzire și vegetare și deschis-au poporului acestei comune calea cea bună și adevărată.

Comuna Cacova (com. Sibiin), situată la poalele munților, ca toate comunele mărăgînase, e așezată pe laturile unei văi, ce străbate comuna în 2 părți. Deja când te apropii de hotarul ei, îți face impresia, că avînd puțin cîmp, poporul se ocupă cu exploatarea produselor pădurilor și munților. Fiind însă și de acestea sărac, prin istețime și iscusință, precum și povățuiți de pilda vrednicilor conducători, acest popor a știut exploata favorurile, ce natura îi îmbie și astfel fericiți de vînturi îmbrățișat-au oamenii remul pomăritului, care aici își află adevărata patrie.

Acest ram formează azi un izvor principal de venit, ear Cacovenii cu produsele lor provăd aici multe piețe din patria noastră.

Ideea tinerii adunării în o comună cu popor sărac, dar harnic, cuminte și accesibil pentru învățătura folositoare, a fost foarte binevenită.

La 11 ore a. m., terminul publicat pentru începutul adunării, poporul în frunte cu fruntașii săi eră adunat la frumoasa școală — care i face fală acestei comune — spre a primi pe membrii comitetului despărțămîntului și spre a asculta povețele și învățăturile, ce să vor da din partea celor chemați.

Prezidentul despărțămîntului, protopresbiterul Dr. Ioan Stroia, — fiu al acestei comune — deschide adunarea prin cuvinte de lămurire a scopului, ce urmărește „Asociațiunea”.

Unirea puterilor tuturor, luminarea poporului prin aleșii săi și înarmarea cu pavyza învățături este ținta spre care tînde această instituțiune. Cu cuvinte de

nădejde în trăinicia neamului și a unui viitor mai bun, deschide adunarea.

Secretarul desp. inv. Antoniu German prezintă raportul comitetului de pe anul trecut, compus cu pricepere și cu date amănunțite, care ne înfățișează o iconă fidelă a pașilor și isprăvilor, ce s'au săvârșit în decursul anului în sînul despărțămîntului.

Pe baza acestui raport să constată, că mijloacele, pe cari „Asociațiunea” le-a aflat de bune pentru răspîndirea învățături între popor, aici au aflat o aplicare foarte estinsă și cu rezultate foarte mulțămitoare. Bibliotecii publice pentru folosința poporului sunt în toate comunele, ear numărul celitorilor — un dat însemnat — e foarte marcant și e este treptat an de an.

Mijlocul al doilea, prelegerile populare, încă au aflat o caldă îmbrățișare la inteligența acestui cerc, ear poporul dornic de povețe folositoare a fost cu ascultare față de sfaturile date. Cea mai eclatantă dovadă despre aceasta este numărul acestor prelegeri, 22 la număr, aproape în toate comunele desp. și ținute exclusiv de cărturarii comunelor respective.

Infînțarea de agenturi în singurati-cele comune pentru înlesnirea afacerilor încă s'a îndeplinit în mai mult de jumătate din comunele despărțămîntului.

Pentruca prelegerile populare să aibă un efect mult mai educativ, hotărîrea de a se procura un schiopicton încă e pe cale de a se rezolva, căci s'a și procurat deja, fiind la îndemână mijloacele trebuincioase.

Cassa prezintă suma intratelor în număr de 682.56 cor., o cifră îmbucurătoare pentru un cerc relativ destul de mic.

Urmează disertațiunea prof. Dr. Ioan Lupaș, despre „trecutul comunei Cacova”. Prin graiu înțeles de toți ne transpune disertațiunea în cele mai vechi vremuri, despre cari s'au găsit urme cu privire la trecutul comunei Cacova, și cu aparatul unui istoriograf pragmatic destramă și scoate la iveală tot ce poate fi de însemnat pentru această comună. Din cele expuse reiese, că această comună — al cărei trecut este în strînsă legătură cu trecutul comunelor vecine libere și supuse resp. tributului numai Sașilor — e întemeiată din vremuri străvechi, e poate mai veche decât comunele din jur săsești. În decursul veacurilor a fost și Munteniei supusă, dimpreună cu alte comune din ținutul Amălașului Rolul ei politic s'a mărginit la lupta pentru păstrarea drepturilor de comună liberă, față de multele și nedrepte sarcini, ce-i impuneau Sașii, cari aveau anumite prerogative față de comunele aparținătoare județului Săliștii.

Lupta pentru înfrîngerea nedreptăților săvârșite de Sași — cari îi îngreunau din an în an cu impozite tot mai grele — s'a continuat până în timpurile mai nouă, cari au devalvat în procese mari, cu care ocaziune tot fii de ai neamului au alergat spre a apăra comunele mărăgînase de nesațioasă lăcomie a Sașilor.

Pe terenul bisericesc poporul acestei comune a avut o viață pătrunsă de adevărată credință și iubire creștinească, până la anul cel nefast, 1700, când prin actul unirii, pacea patriarhală a comunelor noastre s'a preschimbat în lupte înverșunate între frații de acelaș neam. În această comună azi curată gr-ort. la anul 1733 se aflau 3 preoți uniți cu 113 familii, cari însă mulțămită propoveduirii călugărului Viaron și a altor păstori pravoslavnici, cu toții s'au reîntors la dreapta și vechea credință strămoșească. Ca momente mai însemnate de remarcă sunt dispozițiile luminatului împărat Iosif al II-lea, care a dispus intruducerea protocolor parohiale, și prin aceasta a pus baza unei administrații conștiențioase.

Eată în fuga condeiului schița disertațiunii prof. Dr. I. Lupaș, pe care disertantul cred că o va publica în întreg me, fiind ea un izvor neprețuit de date cu privire la scrierea monografiei comunelor mărăgînase sau p'ăieș, cu n se numesc ele în documentele cele vechi.

Disertațiunea ascultată cu viu interes a durat peste o oră, ear prof. Dr. Ioan Lupaș a fost viu aplaudat de publicul prezent, exprimându-i se mulțămită protocolară.

Al doilea disertant, Dumitru Lăpădat, director al școalelor din Săliște, cuvîntează despre „ocupațiunile poporului mărăgînă în trecut și în viitor”. Tema potrivită aleasă și de un deosebit interes local, de asemenea e cu încordată atențiune ascultată. Aruncă o privire în trecutul ocupațiunii poporului și scoate la iveală spiritul de comerț ambulant al lui, care în lipsa teritoriului suficient pentru economie rurală, s'a dezvoltat la acest popor. Cu mărfuri confecționate aici trec munții și prin cruțare câștigă frumoase pazele și și croesc bunăstare materială. Azi starea aceasta s'a schimbat, raportul

dintre al meu și al tău a devenit mai încordat, poporul de dincolo s'a deșteptat, iar legile s'au înăspriț și astăzi această ocupațiune nu se mai poate continua, ci ea aparține domeniului istoric.

Poporul a ajuns într'un hal de desorientare cu privire la nouăle vremuri și astfel deștept fiind, va trebui să-și caute nouă isvoare de venit. Ca cea mai bună și puțin exploatăta ocupațiune, recomandă îmbrățișarea meseriilor și negustoria stabilă. Îndeosebi insistă asupra meseriilor, căci meseria e plug de aur. Accentuează cu deosebit poind, că nu numai poporul mai sărac să-și dea copiii la meserii, ci și cei mai bogați, căci putîndu-i înzestra și cu carte mai multă, fără îndoială că și meseriași mai deștepți și mai întreprinzători se vor putea recruta din sînul poporului nostru. Întîrîndu se această clasă socială, și națiunea va avea temelii mai puternice și mai naturale. Pune poporul la inimă, ca să-și crească copiii în frica lui Dumnezeu și cu învățatură, căci atunci, dînd neamului românesc fii de omenie și cinstiți, vor asigura viitorul lor pentru toate vremurile, iar vetrele strămoșești vor fi stăpînite de nepoții și strănepoții acestui popor.

Tractarea obiectului cu cunoștință temeinică de cauză, cu graiu limpede și pe înțelesul obștesc, a făcut o bună impresie asupra auditorului, care cu urale de „să trăiască” a răsplătit osteneala prelegătorului. De asemenea i-s'a votat mulțăm tă protocolară.

Pe urmă președintele declară programul zilei de încheiat și totodată după prin strămătarea oficialului și a locuinței nu mai poate primi sarcina de preșident, mulțămînd pentru încrederea avută, anunță d-misionarea sa din postul de preșident, respective director al despărțămîntului.

Domnul N. Bucșan, student în drept, mulțămeste preșidentului pentru activitatea desvîlțată pe terenul „Asociațiunii” și-l roagă, ca și pe viitor să arete aceeași dragoste, acelaș interes pentru lipsele și trebuințele obștești ale acestui despărțămînt, cari dela „Asociațiune” așteaptă rezolvarea lor. Prin aclamațiune se alege apoi preșident pentru viitor Dr. N. Calefariu, medic cercual în Săliște.

La masa comună, aranjată în sala școalei, intră întru s'au apoi fruntașii poporului, în frunte cu membrii comitetului și alți cărturari din jur. Toastele entusiaste și marvante încă n'au l'psit. Președintele, protopresbiterul Dr. I. Stroia, închină pentru fruntașul fiin al acestei comune și al neamului și bisericii noastre, pentru dlul A. Lebu, proprietar în Sibiin, care prin faptele sale mărețe și-a ridicat monument neperitor în inima poporului din Cacova (a dăruit ocina părintească pentru zidirea școalei, a întemeiat fond și să nădăjduiește, că va pune temelii sigure existenței bisericii și școalei d n acea comună). Parohul local I. Hanzu închină pentru prez. Dr. Ioan Stroia, care, ca adevărat fiu al acestei comune totdeauna a purtat la inimă interesele comunei sale natale și a sprijinit măsurile de propășire și înaintare. Preotul I. Mantu toastează pentru disertațiunii adunării, Dr. I. Lupaș pentru vredniciei și harnicii conducători ai comunei Cacova, parohul I. Hanzu și notarul N. Tamaș, iar preotul I. Ociu pentru poporul treaz al comunei. Încă multe lucruri însemnate s'au mai relevat, astfel, că un distins cărturar s'a exprimat, că masa comună a fost adevărata continuare a sărbării aranjate prin adunare.

Est mod s'au încheiat acest praznic cultural, care a vărsat nouă nădejdi de viață în inimi, a dat nouă puteri de luptă în ogorul înțelenit al literaturii și culturii poporului român.

Ioan Ofoiu
preot.

O cruce din „sfântul lemn”.

În mănăstirea dela Putna a fost de-coperită o cruce veche de lemn, care după însași inscripția de pe ea, e făcută din sfântul lemn pe care a fost ristignit mîntuitorul lumii. Crucea a fost aflată în mănăstire din partea profesorului universitar din Cernăuți, Dr. Eugen Kozak, încredințat cu facerea inventariului mănăstirii, care apoi a dus-o la Cernăuți și a predat-o dlui Dr. V. Gheorghiu, asemenea profesor universitar, ca să descifreze inscripția de pe ea. Inscripția e grecească și în multe locuri deteriorată, dar domnul Gheorghiu totuși i-a putut stabili înțelesul, care în românește sună astfel:

„Acesta este o parte din Scaunul Lemn cel dăruit de Împăratul Romanos sfîntei și împărăteștii mănăstiri Xeropotamos cea dedicată mărișilor și marilor 40 de matri în anul 6402. Ea este cea mai mare (parte) din toate, care se păstrează în întreaga lume, după mărturia împărătescului său hrissov, a cărei neînvinsă și netrecătoare și mnanată putere scutește pre cei, cari l-se închină, de tot răul su-fietesc și trupesc. Amin”.

Domnul profesor Gherghiu face o dare de seamă în numărul din urmă al „Candidei” despre această prețioasă descoperire, și constatând, că literile de pe cruce sunt din secolul al zeilea, ori poate din o epocă ceva mai tineră, ne dă următoarele lămuriri asupra crucii:

„Din inscripție reiese înainte de toate, că această cruce e o „parte din scumpul lemn”, adică din acel lemn al crucii, pe care însuși Domnul Isus Hristos a murit moartea sa cea mântuitoare pentru noi.

Dela părinții și scriitorii vechi bisericești știm, cumcă lemnul scump al crucii Domnului Isus Hristos a fost desgroptat de sub dărâmurile templului păgân, care a fost zidit încă de împăratul Hadrian deasupra mormântului Domnului Isus Hristos, de abia în prima jumătate a sec. IV., adică pe timpul împărătesei Elena, maica împăratului Constantin cel Mare, care petrecea tocmai pe atunci în Ierusalim.

Crucea Domnului Isus Hristos s'a putut deosebi de celelalte două cruci, pe cari fuseseră răstigniți cei doi tâlhari, și cari s'au aflat tot atunci și tot în același loc, numai prin puterea ei vindecătoare. Căci atingându-se de ea, la sfatul episcopului din Ierusalim Macarie, o muere, care era foarte greu bolnavă, s'a vindecat imediat pe deplin, iară după alții, prin atingere cu crucea Domnului Isus Hristos a înviat și un om mort din somnul greu al morții.

O parte mare din acel prea scump lemn al crucii Domnului Isus Hristos s'a depus în biserica măreață, care s'a zidit la porunca împăratului Constantin cel Mare peste mormântul Domnului. Altă parte, dimpreună cu celele, a fost trimisă împăratului în dar la Constantinopol. Părți mai mari ori mai mici din lemnul scump al crucii Domnului Isus Hristos au fost trimise apoi ulterior și altor biserici însemnate, și tot așa și episcopului din Roma. Acum pela mijlocul sec. IV ne comunică sf. Ciril din Ierusalim în catheza sa a IV., care a ținut-o încă ca presbiter între anii 347—351, că „părți din sf. cruce sunt împrăștiate deja peste întreaga lume. Tot așa ne mărturisește și sf. Ioan Hrisostom în cartea sa contra Iudeilor și păgânilor „Quod Christus sit Deus”, pe care a scris-o cel mai târziu în anul 357, cumcă „fiecare creștin are în păzirea sa o vedea sf. cruce, pe care a murit Domnul Isus Hristos, și a I se închină ei, și că părți din Ea se păstrează în capsule de aur și că bărbații și muierile le poartă la gât sau pe piept”. Și Sylvia din Aquitania istorisește, că peregrinând la Ierusalim a văzut sf. crucea a Domnului Isus Hristos așezată într-un dulap de argint și cum că adorarea Ei se face în Vineria Mare. (Va urma.)

Din protopresbiterate.

Convocare.

Onorata preațime română gr.-ort. din tractul M.-Oșorheiu este invitată prin această la conferința preotească anuală care se va ține la Marti în 29 Iulie (11 August) a. c. în comuna bis. Sângeorgiu de pădure cu următorul

Program:

1. La oarele 8 dim. serviciul divin cu invocarea duhului sfânt prin preoții George Branea și Alexandru Borda. Predica ocazională va fi ținută de preotul Cornel Pop. Parastas pentru preoții repotați din loc și pentru Dumitru Moisin, fost paroh în Sângeorgiu, precum și pentru ctitorii și binefăcătorii bisericii.
2. La oarele 1 p. m. deschiderea conferinței prin protopresbiterul tractual.
3. Alegerea unui notar și alor doi bărbați de încredere pentru verificarea protocolului.
4. Constatarea celor prezenți.
5. Discuția asupra modului cum s'a oficiat serviciul divin, asupra predicii și asupra serviciului parastasului.
6. Comunicarea ordinelor consistoriale de dto 7/20 Mai a. c. Nr. 2550 bis. și dto 7/20 Iunie Nr. 6090 epitr.
7. Prezentarea rapoartelor din partea preoțiilor despre progresul obținut în activitatea pastorală și despre mersul afacerilor și aplicarea în parohie a experiențelor câștigate în conferințele anterioare.
8. Observări critice asupra temei: „Cari sunt îndatoririle față de școala confesională a cărui director este, etc...” cu care au fost însărcinați preoții P. Suciu și A. Borda.
9. Raport general asupra rapoartelor speciale ale preoțiilor, cari la conferința trecută au fost predate preotului George Branea.
10. Propuneri de sine stătătoare.
11. Defigerea locului pentru proxima conferință.

12. Stabilirea programului pentru conferința viitoare.

13. Încheierea conferinței.

Murăș-Oșorheiu, 9/22 Iulie 1908.

Stefan Russu
protopresb.

NOUTĂȚI.

Sărbii ne fac procese! După procesul intentat din partea Sărbilor pentru mănăstirea Hodoș-Bodrog, avem să înregistrăm alte două procese ce ni s'au intentat din partea lor, și anume, unul pentru comuna Brestovoș și altul pentru comuna Nadăș, ambele în Banat. Se cere împărțirea averii bisericești între Sărbi și Români, cu toate că în nici una din aceste comune nu se mai află nici un Sărb. Procesul e intentat pe motivul, că oarecândva aceste comune au fost sârbești. Din motive de formă, Sărbii au fost respinși cu cererile lor. Vor trebui se înceapă procesele de nou.

Regretabil. Dintr'o scrisoare mai lungă, primită dela un fruntaș din comitatul Hunedoarei, extragem deocamdată următoarele: „Totmai comuna bis. Gelmar, parohia candidatului la postul de protopresbiter s'a grăbit a-și părăsi școala confesională. Dl paroh și președinte al corporațiilor parohiale a luat conoluș, atât în comitet, cât și în sinodul parohial, prin cari s'a decretat închiderea școlii confesionale. Ba ce e mai mult, dl paroh și președinte în zelul dsale de a scăpa de această sarcină neplăcută, a înaintat conclusele luate la inspectorul regese din Deva, înainte de a le așterne forului superior competent, deși legea școlară apriori spune, că orice conoluș de această natură trebuie să aibă aprobarea consistorului arhidiecezanei. Un trist exemplu pentru alte comune învecinate. Sperăm însă, că nici alți preoți, și nici alte comune nu-l vor urma.

Nou proces de presă. Tribunalul regese din Cluj a decretat punerea sub acuză a domnului Silvestru Moldovan, redactorul „Foi Poporului” din Sibiu, pentru un articol publicat în această foaie, după părerea procurorului regese, de cu-prins agitatoric. Pertractarea finală se va ține în Septembrie, în fața curții cu jurați din Cluj.

Congresul bisericeii sârbești, convocat pentru efectuarea alegerii de patriarh, se întrunește mâine, Marti, în Carloveș. Partidul radical sârbesc va ține astăzi, Luni, ședință pentru a nomina pe candidatul partidului. Candidatul guvernului e P. S. S. episcopul Lucian Bogdanovici, din Buda. Dacă va intra în altul majoritatea, nu va fi întărit.

Dl Dr. Iuliu Maniu, avocat și deputat dietal, a folosit plicuri cu inscripție românească, pentru care fapt a fost tras la răspundere din partea camerei advocațiale din Cluj și pedepsit cu o — dojană, pe motiv, că a demonstrat în contra limbii statului. În contra sentinței s'a dat recurs la Curie, dar supremul for judecătoresc a confirmat sentința forului prim.

Cursul administrativ din Cluj l'au terminat bine și au depus cenzura de notat următorii Români: George Anton (Sângeorgiu, com. Bistrița-Năsăud), Ștefan Șerban (Datoș, com. Târnavei-Mari) Ioan Hajdu, fost Hașdeu (Aranyező, com. Bihorului) Ioan Moga (Beiuș, com. Bihorului), Nicolau Frâncu (Porumbacu inferior, com. Făgăraș), George Trifan (Sân-Miclăuș, com. Târnavei mici) și Emanoil Popa (Măhaci, com. Târnavei mari).

„Voința Națională” din București și-a serbat zilele trecute jubileul de 25 de ani de viață. Din acest incident a scos un frumos număr jubilar de opt pagini. „Voința Națională” a fost fondată la 1883 de marele bărbat de stat I. I. Brătianu, ca organ al partidului liberal, pe care l-a servit totdeauna cu credință. Ii dorim și noi viață lungă confratelui bucureștean, care a avut între redactorii săi pe cei mai de frunte bărbați politici ai României.

Procesul lui Hlinca. Procesul disciplinar al inimosului preot slovac Andrei Hlinca se va judeca înaintea consistorului seu în 27 Iulie n. Cum se știe, preotul Hlinca își face pedeapsa în temnița de stat din Seghedin.

„Ardealul” va fi titlul unei reviste literare, care va apărea pe la începutul lui Septembrie în Cluj. Tot acolo apare în curând o colecție de poezii, de domnul Emil Isac. Volumul va fi de trei coale și jumătate și va conține peste 50 de poezii, toate nepublicate. Va costa 3 coane ediția făcută pe hârtie japoneză și 2 coroane pe hârtie fină dela noi. Abonamente se primesc la tipografia „Carment” în Cluj (Kolozsvár).

Fată executată. În Freiburg a fost executată Joi dimineața, la orele 7 o fată cu numele Gertrud Baier, condamnată la moarte, pentru că și-a împușcat cu premeditare pe mirele ei. A fost ghilotinată.

La fondul corului bisericesc funebral al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” a mai intrat suma de 3 cor. 60 fil. colectată prin dl George Prașca, măștru cismar, dela nuntașii aflători la ospățul tinerilor N. Dan, zidar, și Maria Ciontea din Sibiu.

Femei în parlament. În Finlanda, unde au drept de vot și femeile, fac parte din actualul parlament 23 de femei, dintre cari una e agrariană, iar 22 sunt — socialiste.

Cursul de moșit în Sibiu se deschide la începutul lui Septembrie și ține până la finea lui Ianuarie 1909. Limba de propunere e cea maghiară, germană și română. Primirea în curs se face pe baza atestatului de moralitate și de botez. Instrucția e gratuită, iar pentru suma de 20 coroane la lună, eleva primește întreaga întreținere în institut. Elevele sârce primesc stipendii dela ministrul de culte și instrucțiune publică. Cererile pentru a le obține au să fie adresate direcțiunei, până la 1 August 1903. Se mai dau stipendii și din partea ministrului de interne, pentru cari rugărilor sunt a se adresa vicecomitetului comitatens. Larugare trebuia alăturat: atestatul de botez, atestatul de paupertate, și un revers, că respectiva, terminând cursul, se va așeza într-o comună în care nu se află moașă diplomată, și va rămâne acolo cel puțin cinci ani.

„Cina cea de taină”. Celebrul tablou al marelui măștru Leonardo da Vinci, „Cina cea de taină”, se află în original în biserica Sfintei Marii din Milano. Fiind tabloul deteriorat, a fost ordonată restaurarea lui. Cu lucrările de restaurare a fost încredințat artistul Cavenaghi. Acesta examinând cu deamănuntul tabloul, a făcut descoperirea, că nemuritorul măștru a pictat tabloul deadreptul pe varul (tenueiala) păretelui, în oleiu, cu niște colorii a căror amestec și compoziție nu se mai poate stabili. Deteriorarea tabloului s'a întâmplat și se mai întâmplă astfel, că pielea subțire a picturii se desface de părete și curentul cel mai mic leagănă, iar un curent mai mare amenință să ia de pe părete fâșiile subțirele, cari s'au compus în urma acestui fapt. Intenția artistului Cavenaghi este acum, să se lipească întâi de toate fâșiile singuraticale la locul lor, cu multă băgere de seamă, apoi să se apuce de curățirea tabloului. Lucrarea aceasta va dura mai mulți ani.

Donațiune. Dl Ioan Reftea și soția Ana, economi din Sebeșul săs., au donat bisericii noastre gr.-ort. din Nădăștia superioară, în anul 1903, suma de 200 cor., ear în anul curent ziua de sf. Petru și Pavel suma de 200 cor. în total suma de 400 cor. În numele credincioșilor din parohia Nădăștia superioară, vin și pe calea aceasta a le exprima cea mai profundă mulțumită, rugând pe bunul Dumnezeu să le răsplătească nobila faptă, dăruindule zile multe și fericite. Nădăștia sup., la 4 Iulie 1908 George Popoviciu, par. ort. rom.

Petrecere în Totoiu. Inteligența română din Totoiu și jur invită la petrecerea de vara, ce se va ține în 20 Iulie st. v. (ziua prorocului Ilie), din incidentul adunării despărțământului „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” din despărțământul Alba-Iulia, în edificiul școlii. Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară.

Petrecere în Lăpușul-unguresc. Inteligența română din Lăpușul-unguresc și jur invită la petrecerea de vară ce se va aranja la 2 August 1908, în sala cea mare dela „hotel Zsentye” din Lăpușul-unguresc. Prețul de intrare: pentru persoană 2 cor., pentru familie din 3 membrii 5 cor. Începutul precis la 1/8 ore sara. Venitul curat e destinat în favorul bisericii române din Lăpușul-unguresc. Ofertele benevole să se adreseze dlui Ioan Petruș cand. de adv. în Lăpușul-unguresc (Măgyarlapos).

Dar pentru biserică. Credincioșii Ioan Gligor Măndrean și soția Maria n. Tudor din Oena au dăruit pe sama bisericii din filia Mândra 100 coroane, care sumă s'a depus spre fructificare la institutul „Albina”. Nicolae Popa din Slimnic un rând complet de vestimente bisericești în preț de 120 cor. Ilie Costea și Rafila Ursu au dăruit un rând întreg de odăjdii și un prapor frumos negru bisericii din Loamnăș, în preț de 180 cor., iar acum înființată „Reuniunea femeilor române pentru înfrumusețarea bisericii” a cumpărat pe sama bisericii din Loamnăș o sf. Evanghelie cu litere latine, frumos legată, în valoare de 35 coroane, și un rând complet de vestimente negre cu 120 cor. Tuturor acestor donatori mă simt plăcut îndennat a le aduce cele mai sincere mulțămiri, în numele credincioșilor din Loamnăș și filia Mândra. Loamnăș, 9 Iunie v. 1908. Nicolau Dorea, paroh gr.-or.

Cărți și reviste.

Anuarul gimnazului superior gr.-cat. și al școlilor elementare din Beiuș, pe anul școlar 1907/1908. Publicat de Vasile Dumbrava, director. Cuprinsul: Episcopul Samoș Vulcan, discours de profesorul Dr. C. Pavel, și date școlare, din cari scoatem următoarele: Institutul are 15 profesori ordinari și 2 extraordinari. Elevi au fost în anul expirat în cl. I 71, în cl. II 60, în cl. III 62, în cl. IV 35, în cl. V 53, în cl. VI 54, în cl. VII 44 și în cl. VIII 48. Dintre absolvenții clasei a VIII-a au făcut examenul de maturitate cu eminență trei, cu bine cinci, și maturi au fost declarați douăzecișisase. Ceialalți fac examen de corigență în Septembrie, ori vor face examen nou peste un an.

Editura „Minerva” din București a mai tipărit următoarele cărți de valoare: Critice, de Titu Maiorescu, 1866—1907, ediție completă, volumul I, prețul 1 leu 50 bani. Pescar de Islanda, de Pierre Loti, traducere de C. Sandu-Aldea, prețul 1 leu 50 bani și Iluzii, roman de Ludovic Dauș, prețul 1 leu 50 bani. Se pot comanda și prin librăria arhidiecezană din Sibiu.

Oficială.

Oficiile protopopești sunt recerate a trimite fără întârziere:

- a) discurile dela Florii și a II-azi de Rusalii;
- b) abonamentele la „Istoricul catedralei”; iară oficiile parohiale să se convingă, dacă s'au achitat premiile de asigurare contra focului pentru edificiile bisericești.

Posta redacției.

Dlul I. F. în O. Pentru voluntari nu știm că s'ar împărți stipendii. Pentru elevi din școlile de cadeți — da.

Dlul I. B. în Avrig. Adresați-vă librăriei arhidiecezane în Sibiu, ori librăriei Krafft, ca se vi-o procure. Scrieți, în câte exemplare doriți să o aveți?

Concurs pentru două stipendii.

Din fundațiunea fericitului Nicolae de Suțai și a soției sale Maria, n. cavaler de Alduianu, aflătoare în administrarea bisericii sf. adormiri din Brașov-cetate sunt a se distribui două stipendii de câte 150 (una sută cincizeci) coroane anual la elevi săraci și silitori de naționalitate română și de confesiune gr.-or. cari cercetează vre-o școală medie sau comercială superioară. Conform literelor fundamentale, se vor preferi elevii, cari cercetează vre-una din școlile din Brașov de această categorie.

Concurenții au să prezenteze: a) atestatul școlar dela finea anului școlar trecut, prin care să dovedească, că au obținut din moralitate nota „bună” și din studii cel puțin calculul general „bine”; b) atestat de paupertate, în care să se constate averea imobilă a părinților concurenților, venitul după aceea avere, ori dacă părinții au alt câștig s'au salariu, suma acestora, — și în fine numărul membrilor de familie a părinților potențului. Atestatul de paupertate se va elibera de primăria comunală, dar se va signa și de parohul locului.

Petițiunile, însoțite de aceste documente, se vor înainta până în 31 Iulie v. a. c. comitetului parohial pe adresa dlui episcop Ioan Bida, comerciant în Brașov.

Brașov, 10 Iulie v. 1908.

Pentru comitetul parohial al bisericii gr.-or. române cu hramul Sf. Adormiri.

Andreiu Bârseanu
prezident.

Dr. Const. Sotir
secretar.

Nr. 985
36 PL. 1908. (205) 1-3**CONCURS**

Pentru îndeplinirea postului de secretar la Consistoriul ortodox român din Oradea-mare, în mod definitiv, cu salariu de 2900 cor. și dreptul de pensie în cadrul statutelor fondului de pensie pentru funcționarii consistoriali, se publică concurs până la 17/30 August a. c.

Cine dorește a ocupa acest post, să-și înainteze cererile subsemnate:

- a) că, e credincios al bisericii ortodoxe române;
- b) că, e preot ori teolog cu examen de calificare preotească;
- c) că, e licențiat s'au absolvent al facultății juridice s'au celei de litere (filozofie) și ce limbi vorbește și scrie;
- d) ce activitate publică a dezvoltat până acum, fie prin lucrări literare, ori pe terenul școlar, s'au administrativ.

Secretarul în afara de agendele ordinare secretariali și cele prezidiale, va prevedea în referada în senatul școlar și cel episcopesc.

Oradea-mare, 1/14 Iulie 1908.

Consistoriul eparohial gr.-or. român din Oradea-mare.

Publicațiune.

Pentru livrare de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franze de făcure din făină de grâu curat cu lapte.
3. Făină de grâu curat Nr. 2 și 3.

4. Carne de vită.
5. Carne de vițel.
6. Carne de porc și
7. Unsoare de porc, toate de prima calitate pentru alimentarea alor 220—250 elevi dela seminarul teologic-pedagogic gr. ort. român „Andreian” din Sibiu în anul școlar 1908/9.

Doritorii de a reflecta la careva din aceste poziții să-și înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor., în persoană, la subscripția până în 15 August st. n. incuize, unde vor afla mai deaproape și condițiile speciale pentru încheierea contractului, cum și eventuale informații. Ofertele înrate după termen nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termen se pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese și cină.

Sibiu, 27 Iulie n. 1908.

Constantin Dimian

[204] 1-3 econom seminarial.

Nr. 314/1908 prot. [200] 1-3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorescilor în comunele mai jos înscrise, din protopresbiteratul Mediaș să scrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Biertan, salariu de 600 cor. în rate lunare anticipative, 6 stângini de lemne pentru foc computați în 80 cor., cuartir în edificiul școlii.

2. Șeicler, cu salariu de 600 cor. din repartitie, în care se cuprinde și venitul cantoral, cuartir și lemne de foc.

3. Șeica mare, cu salariu de 600 cor. și anume 400 cor. din repartitie și 200 cor. ajutor dela Preaven. Consistor. Relut de cuartir în sumă de 50 cor. și 2 stâng. de lemne.

Concurenții au să-și aștearnă rugărilor, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat, a să prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări, îndatorări fiind cei instituți a instrui copii în cântările bisericesti și a cânta la sf. liturghie, a contribui la fondul protopresbiteral pentru casa tractului cu suma de 10 cor. anual, în decurs de 10 ani.

Cuincinalele se vor computa numai după serviciu de 5 ani în postul, ce să ocupă. Mediaș, 10 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Romul Mircea
protopresb.

N. 625/1908 prot. [197] 1-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători la școlile poporale confesionale gr.-or. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Agnita, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Covăș, cu salariu de 600 cor., cuartir și 1/4 jug. grădină.

2. Șulumberg, cu salariu de 600 cor., cuartir, lemne de foc și 1/4 jug. grădină.

3. Vecerd, cu salariu de 600 cor. și anume: 540 cor. din repartitie, 60 cor. din alodiul comunal și cuartir.

4. Vard, cu salariu de 600 cor. și anume: 300 cor. din repartitie, 160 cor. din cassa bisericești, 140 cor. din alodiul comunal, cuartir și lemne de foc ori relut de 40 cor., și pentru grădină relut de 10 cor.

Pentru urcarea salariului cu 1 Iulie 1910 se va cere ajutor dela stat.

Cuincinalele la aceste posturi se compută numai după anii serviți la respectiva școală, după instituirea definitivă; deci anii serviți airea nu se consideră.

Aleșii învățători primesc pe lângă alte îndatoriri să cânte cu elevii Dumineca și sârbătoarea la liturghie în biserică, în comunele de sub 2 și 3 să țină și strana la utrenie, în cele de sub 2 și 4 să instruiască adulții, iar în cea de sub 1 pentru eventuala înființare și conducere a corului se va solvi deosebit o remunerație de 50 cor. pe an.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, să-și aștearnă cererile instruite cu documentele prescise (Atestat de botez și despre studiile pregătitoare, absolutoriu pedagogic, diploma și eventuale atestate de serviciu) subsemnatului oficiu și să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică din respectiva comună spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Agnita, în 9 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 589/908. [198] 1-3

Concurs.

Devenind vacante posturile învățătorescilor din comunele noastre bisericesti:

1. Arini și
2. Marcoș, pentru ocuparea lor se scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt pentru:

1. Arini salariu legal cu ajutoare dela V. Consistoriu și putându-se esopera și ajutor dela stat, iară pentru

2. Marcoș, a) salariu în bani dela biserică 300 cor., în cari 40 cor. sunt computate venitul jumătate de cantor.

- b) până la finalizarea cu întregirea sa-riului la suma prescisa de noua lege școlară va avea dela stat 300 cor.,

- c) dreptul de pădurit și pășunat cel puțin 15 cor.,

- d) grădina școlară de circa 400⁰.

- e) bani de cuartir 50 cor. eventual cuartir natural.

- f) știind să formeze și conducă cor, nu i se vor computa cele 40 cor. ca cantor.

Învățătorii vor avea a fi și cantori și a instrui școala de repetiție și adulți.

Concursurile provăzute cu documentele recerute sunt a se adresa oficiului protopresbiteral gr.-or. al Treiscaunelor în Bereczk.

Bereczk, 8 Iulie 1908.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 150/1908. [199] 1-3

Concurs.

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” pentru postul de învățător la școala noastră din Archia, tractul Cohalmului.

Emolumentele sunt: salariu anual de 600 cor., și anume: 200 cor. din cassa bisericești, 200 cor. din cassa comunei politice, și 200 cor. din repartitie, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

Concurenții să-și trimită cererile și documentele conform legii școlare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul indicat și înainte de alegere să se prezenteze în biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, și spre a-și cunoaște poporul.

Cohalm, în 10 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresb.

3519/908 fb. sz. [201] 1-2

Versenyfoglalási hirdetés.

A közreusadulú vicsnális ut riasadulú Ioan vögyi szakaszának kitépésére vonatkozó munkálatok biztósítása céljából 1908 évi augusztus hó 1. (első) napján (szombaton) délelőtt 9 órakor a nagydisznói főszolgabíró hivatalán tartandó zárt írásbeli ajánlati verseny tárgyalást hirdetek felhívom a versenyezni hajlókat, hogy le pécsettelt ajánlataikat a fent kitett határidőig, annyival is inkább adják be, mert később érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlatokhoz 600 kor. bántpénz vagy értékpapír csatolandó.

A vállalatba adandó munkák előírany zati értéke 11.700 cor.

A vonatkozó tervek, költségvetés stb. a nagydisznói főszolgabíró hivatalában a hivatalos órákban megtekinthetők.

Végül kijelentem, hogy az uti bizottság fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között — tekintet nélkül az ajánlott árakra — a megbízhatóság figyelembe vételével szabadon választhasson.

Nagydisznód, 1908 július hó 22.

Dr. Schuster
főszolgabíró.

Nr. 545. [179] 2-3

Concurs

Pentru întregirea unui post învățătoresc la școala confesională din Cristian se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental de 600 cor., cuartir în natură și 12 cor. pentru 1/4 jug. grădină.

Cu prima Iulie 1910 salariul fundamental se întregeste la 1000 cor.

Cuincinalele se compută dela datul instituirii definitive. Anii serviți airea nu se compută.

Alesul învățător va fi îndatorat a înființa și conduce corul bisericesc în Dumineci și sârbători, pentru cari prestațiuni va primi o remunerație deosebită conform dexterității lui.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și în tipic.

Zernești, în 24 Iunie 1908.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopop.

Nrii 337 și 376/1908. [184] 2-3

Concurs

Se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”, pentru întregirea următoarelor posturi:

a) Pentru postul de capelan din parohia de cl. I Bulz stide jos cu filiile Străuș și Ticeri, concurs nou, cu aceea, că după ce la primul concurs nu s'au înscutur nici un competent, în lipsa celor calificați pentru parohia de cl. I se admit recurenți și cu calificatiune de cl. II ear în lipsa acestora și de cei cu calificatiune de cl. III.

b) Pentru parohia de cl. II Tomnatecul de jos.

Emolumentele sunt: pentru postul de capelan toate venitele din filii, având a locui el până la moartea parohului în filia Ticeri.

Pentru postul de paroh emolumentele sunt cele statorice în coala B, pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Competenții au a-și așterre în termenul deschis petițiunile lor, instruite conform normelor din vigoare.

Brad, 24 Iunie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Zarand.

Vasiliu Dămian
protopresb.

Nr. 511/1908. [185] 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învățătoriu și al treilea de învățătoare dela școala poporală confesională gr.-or. română din Porcești, protopresbiteratul gr.-or. al Avrighului se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele prescise în legile noastre bisericești-scolare.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi să-și substearnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrighului (poșta Avrigh, Feklek, Szabovarmegye) până la termenul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la șanta biserică spre a face cunoștință cu poporul și referințele locale.

Avrig, 1 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrighului, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Căndea
protopop.

Nr. 351/1903. [190] 2-3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a Almașul mic cu filia Archia, protopresbiteratul Deva, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fesionate în coala B. pentru întregirea venitelor preotești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și prezenteze cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, în termenul arătat, având a să prezenta la sfânta biserică spre a cânta respective a celebră și cuvântă.

Dobra, la 3 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tr. Deva în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioșif Morariu
adm. protop.

APĂ MINERALĂ PHÖNIX

DIN BUZIÁS

Intrece orice apă la suferințe de rărunchi și beșică.

Plăcută, puțin acrie, fără fier, îndeosebi improprietătoară apă de masă, bogată în acid carbonic.

Recomandată de medici.
Recomandată de medici.

Efect excelent la suferințe de rărunchi și beșică, catar cronic de rărunchi, peatră; precum și la îmbolnăvirile catarale ale esrefiunilor. — Prospecte trimitte la cerere administrația

Direcțiunei băilor lui MUSCHONG în Buziasfürdő.

(286) 64—100

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare:

- Cosma M., Album de țesături și broderii naționale 16—
- Modele de cusături românești caet I. —50
- Modele de cusături românești caet II. 1—
- A. O. Maior, Biblioteca copiilor vol. I—III à 1—